

ریاست جمهوری
سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور
مرکز آمار ایران

شاخص مقدار تولید کننده

بخش صنعت و معدن

سال ۱۳۹۳

دفتر حسابهای اقتصادی

مرکز آمار ایران

مقدمه

شاخص تولید صنعتی (IIP)¹، از مهم‌ترین نماگرهای کوتاه‌مدت اقتصادی است که تغییر در مقدار کالاها و خدمات تولید شده توسط بخش‌های اقتصادی مورد نظر را در طی زمان نشان می‌دهد. این شاخص از کاربردی گسترده در مطالعات اقتصادی برخوردار است و به دلیل عدم تأثیرگذاری تغییرات قیمت بر این شاخص، می‌تواند به خوبی عملکرد واقعی بخش‌های ذی‌ربط را توضیح دهد و به عنوان معیاری برای اندازه‌گیری تغییرات کوتاه‌مدت ارزش افزوده این بخش‌ها مورد استفاده قرار گیرد.

شاخص تولید صنعتی، وضعیت فعالیت بخش‌های مختلف را به صورتی فشرده و ساده نشان می‌دهد و در کنار سایر داده‌ها، منبع اطلاعاتی مفیدی برای تصمیم‌سازی و سیاست‌گذاری اقتصادی است. در تحلیل اقتصاد خرد، شاخص تولید می‌تواند مقایسه بین بخش‌ها و زیربخش‌های مختلف اقتصادی را امکان‌پذیر سازد. در تحلیل‌های کلان نیز از این شاخص برای ارزیابی تغییرات ارزش افزوده و همچنین بررسی رابطه آن با تغییر جمعیت، در آمد ملی، تجارت خارجی، سطح قیمت‌ها و سایر متغیرهای کلان اقتصادی استفاده می‌شود. به علاوه، این شاخص در برخی کشورها به طور مؤثر در تهیه حساب‌های ملی فصلی نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد.

جمع‌آوری آمار مورد نیاز تهیه شاخص‌های تولید از سال ۱۳۹۰ در مرکز آمار ایران آغاز شد. بر این اساس اطلاعات مقادیر تولید کالاهای منتخب صنعتی و معدنی بر مبنای طرح آمارگیری "شاخص قیمت و مقدار تولید کننده بخش صنعت و معدن" برای بیش از ۱۸۰۰ کارگاه‌های صنعتی بالای ده نفر کارکن و حدود ۳۲۰ معدن در حال بهره‌برداری، در مقاطع فصلی جمع‌آوری و بر اساس آن شاخص مقدار تولید در چارچوب روش زنجیره ای توصیه شده در راهنمای تهیه حساب‌های فصلی صندوق بین‌المللی پول^۲ در سطح کدهای دو رقمی ISIC محاسبه شده است. در نهایت شاخص‌های مذکور در سطح دو شاخص کلی، که به ترتیب بیانگر عملکرد کل بخش صنعت و بخش معدن خواهند بود، تجمیع شده‌اند.

¹ Index of Industrial production: (International Recommendations for the Index of Industrial Production, United Nations, 2009)

² Quarterly National Accounts Manual, International Monetary Fund, Washington DC, 2001

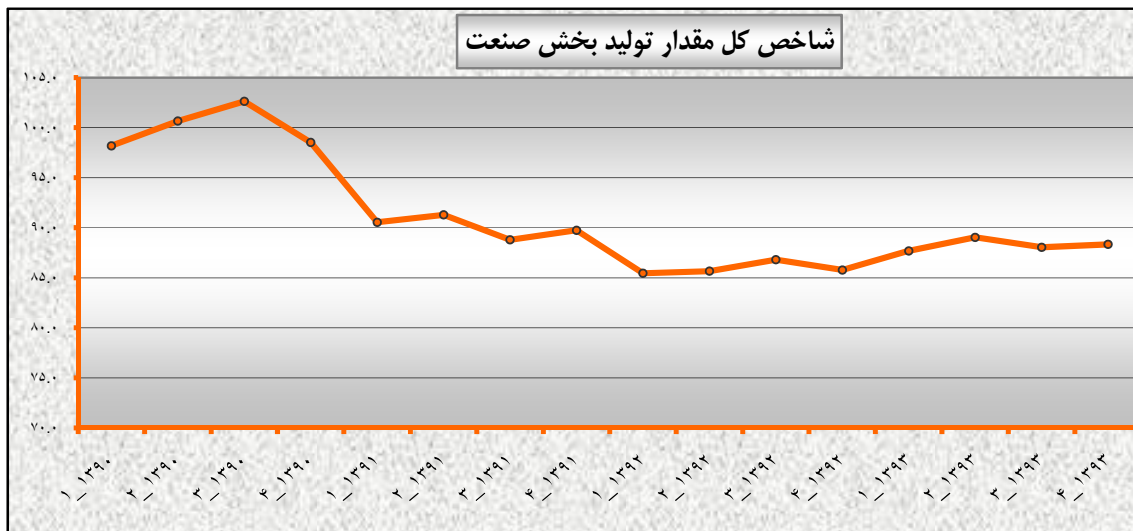
جدول ۱- شاخص مقدار تولید بخش صنعت و معدن (۱۰۰=۱۳۹۰)*

شرح	شاخص مقدار تولید بخش صنعت	رشد شاخص مقدار تولید بخش صنعت	شاخص مقدار تولید بخش معدن (بجز استخراج نفت و گاز طبیعی)	رشد شاخص مقدار تولید بخش معدن
۱۳۹۰	۱۰۰		۱۰۰	
بهار	۹۸.۲		۹۹.۷	
تابستان	۱۰۰.۷		۹۹.۹	
پاییز	۱۰۲.۶		۹۹.۲	
زمستان	۹۸.۵		۱۰۱.۲	
۱۳۹۱	۹۰.۱	-۹.۹	۹۹.۶	-۰.۴
بهار	۹۰.۵	-۷.۸	۱۰۰.۶	۰.۹
تابستان	۹۱.۳	-۹.۳	۱۰۱.۸	۱.۹
پاییز	۸۸.۸	-۱۳.۵	۱۰۰.۰	۰.۹
زمستان	۸۹.۷	-۸.۹	۹۶.۲	-۴.۹
۱۳۹۲	۸۵.۹	-۴.۶	۹۹.۰	-۰.۷
بهار	۸۵.۵	-۵.۶	۱۰۱.۱	۰.۵
تابستان	۸۵.۷	-۶.۲	۹۷.۹	-۳.۸
پاییز	۸۶.۸	-۲.۲	۹۷.۷	-۲.۳
زمستان	۸۵.۸	-۴.۴	۹۹.۱	۳.۰
۱۳۹۳	۸۸.۳	۲.۸	۱۰۰.۲	۱.۳
بهار	۸۷.۷	۲.۶	۹۹.۴	-۱.۷
تابستان	۸۹.۰	۳.۹	۱۰۰.۴	۲.۵
پاییز	۸۸.۰	۱.۴	۱۰۰.۷	۳.۱
زمستان	۸۸.۶	۳.۳	۱۰۰.۳	۱.۲

* نتایج سال ۱۳۹۳ مقدماتی است و قابل بازنگری می باشد.

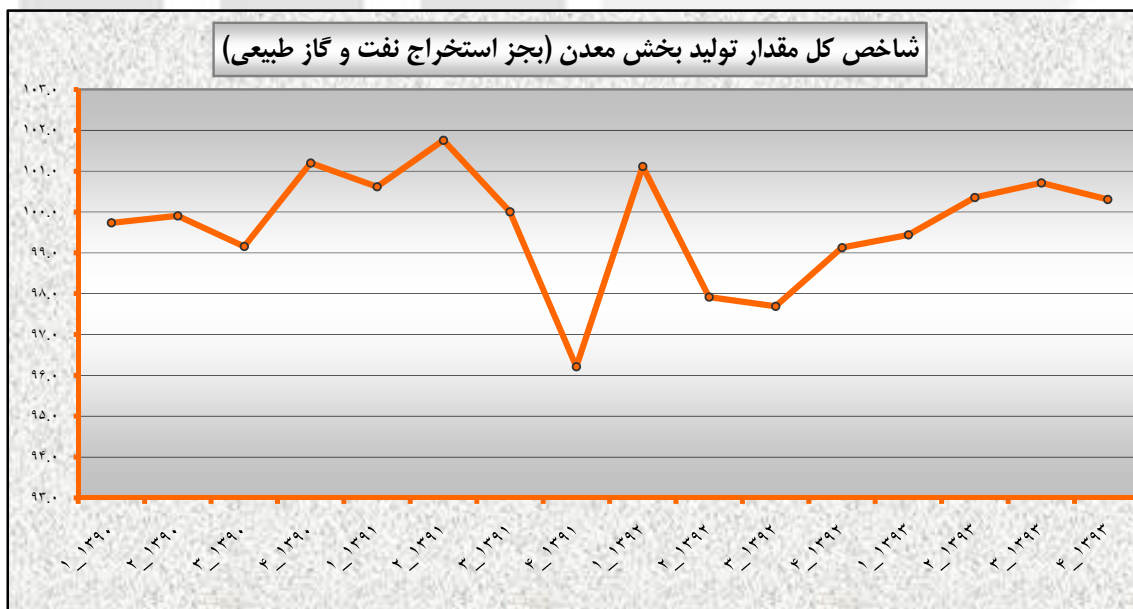
نتایج نشان می دهد شاخص مقدار تولید صنعت بر مبنای سال پایه (۱۰۰=۱۳۹۰) در سال ۱۳۹۳ به عدد ۸۸/۳ رسید که در مقایسه با سال قبل ۲/۸ درصد رشد داشته است. محاسبات مرکز آمار ایران نشان می دهد بیشترین نوسانات در بین رشته فعالیت های مختلف بخش صنعت، مربوط به رشته فعالیت "ساخت وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر" بوده است. (نمودار ۱)

نمودار ۱ - شاخص مقدار تولید بخش صنعت (۱۰۰=۱۳۹۰)

شاخص کل تولید معدن بر مبنای سال پایه (۱۰۰=۱۳۹۰) در سال ۱۳۹۳، معادل ۱۰۰/۲ می باشد که نسبت به سال قبل از رشد ۱/۳ درصدی برخوردار بوده است.^۳ (نمودار ۲)

نمودار ۲ - شاخص مقدار تولید فعالیت‌های منتخب بخش معدن (بجز استخراج نفت و گاز طبیعی) (۱۰۰=۱۳۹۰)

^۳ لازم به ذکر است نتایج تفصیلی شاخص های مقدار صنعت و معدن در گزارش جداگانه ای منتشر خواهد شد.